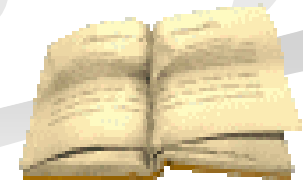

A vajdasági magyar köz- és felsőoktatás

*A jövő a tudás
társadalma*

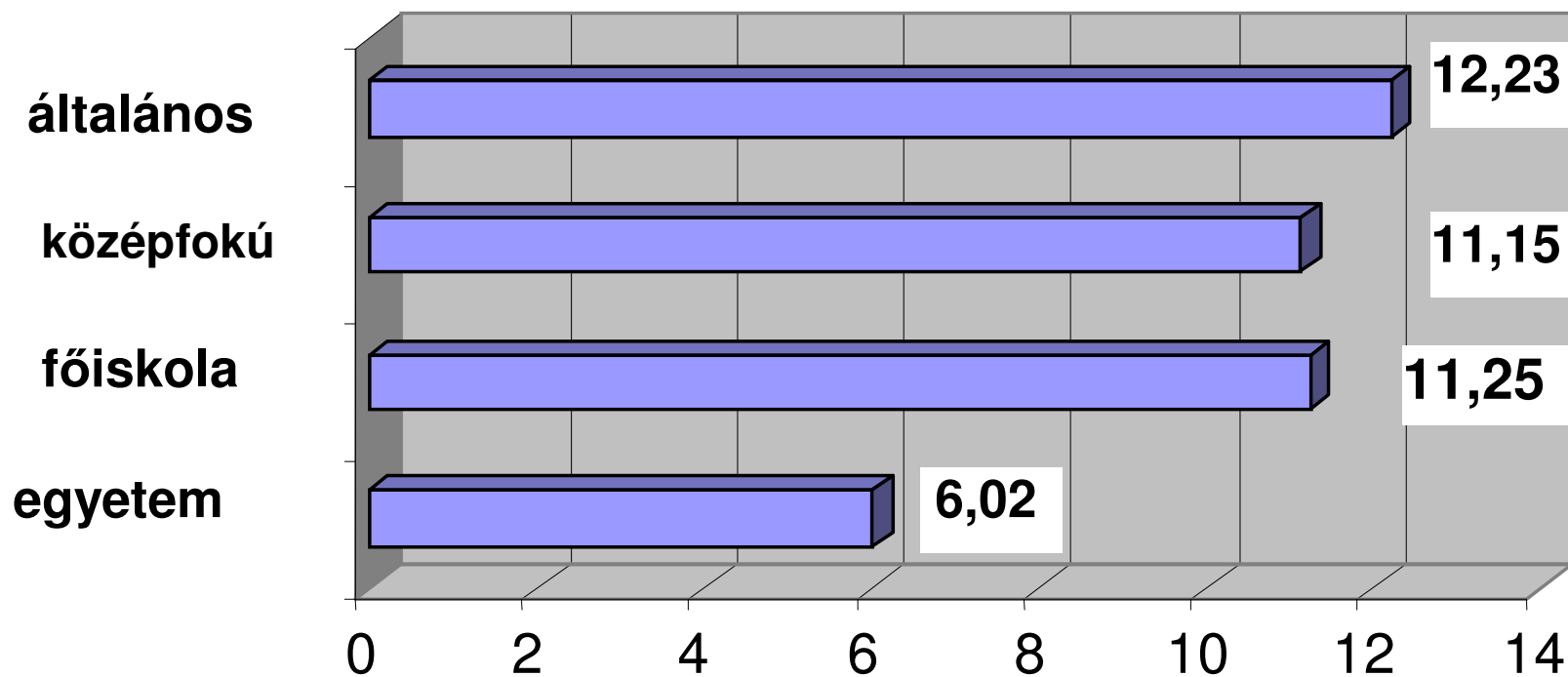

**Emberi erőforrás
fejlesztése**

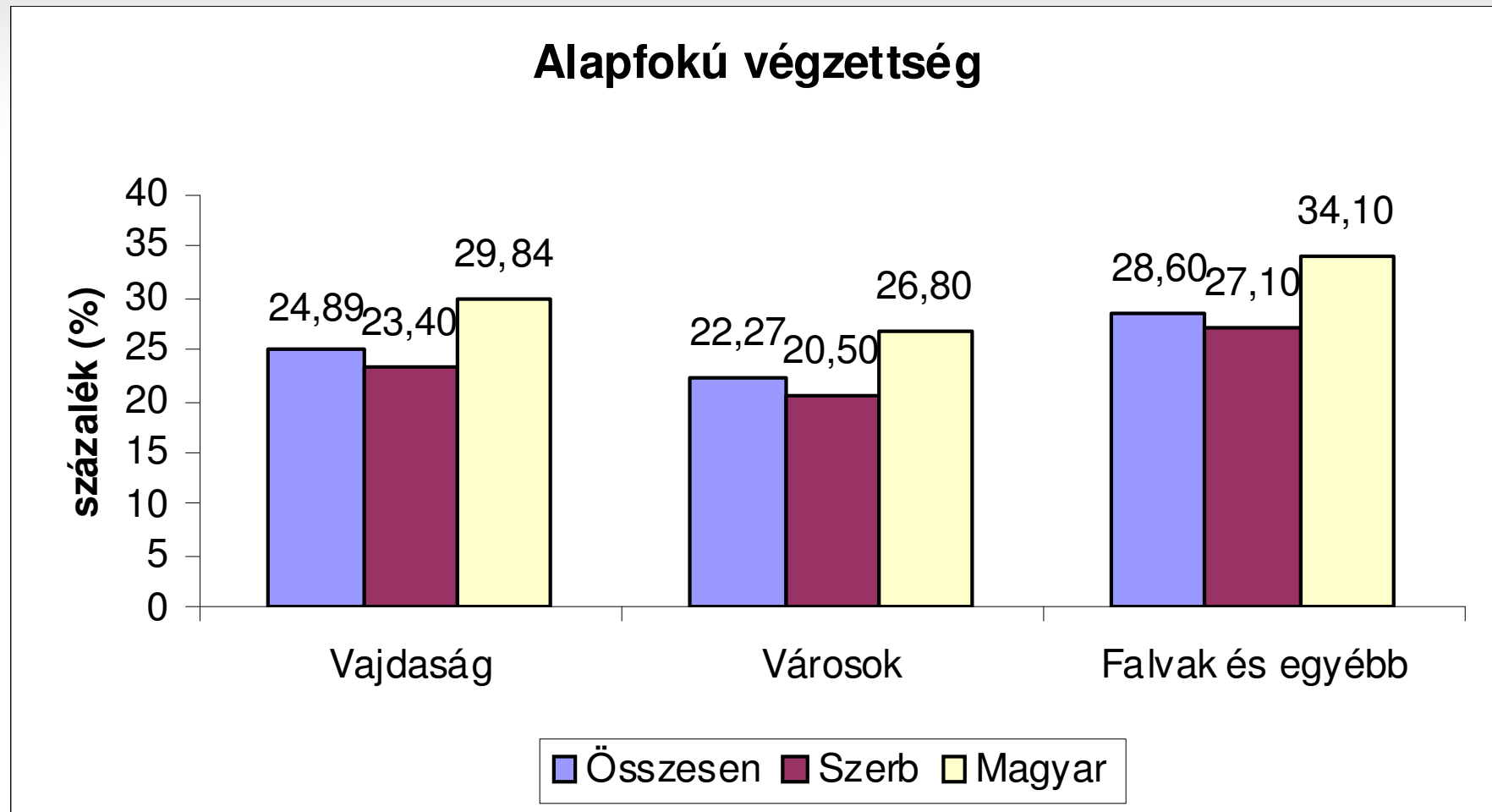
**Oktatási rendszerek
*reformja***

Iskolastatisztika – Vajdaság

A magyar diákok részaránya a különböző oktatási szinteken (2004)

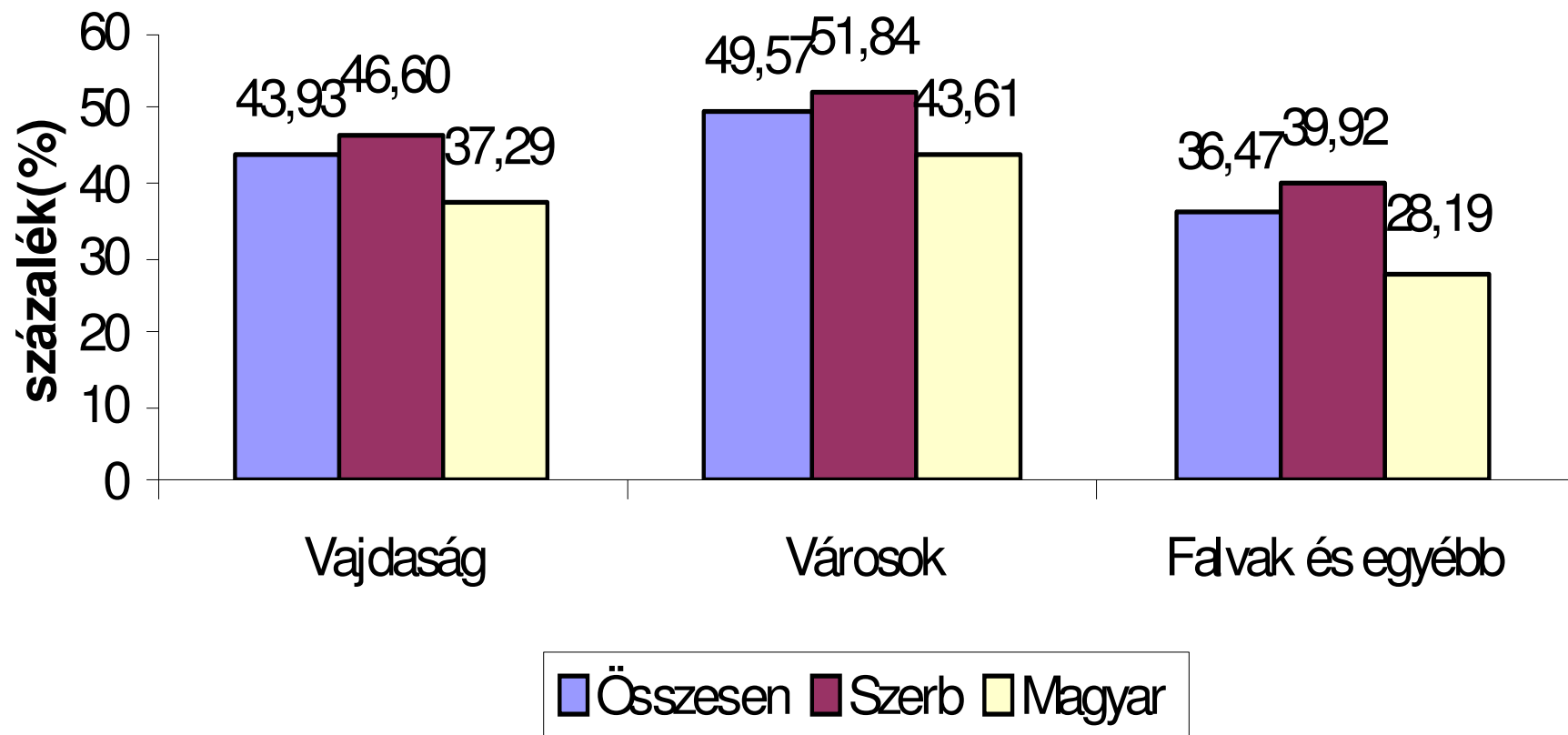

Kedvezőtlen a magyarok iskolaszintje...

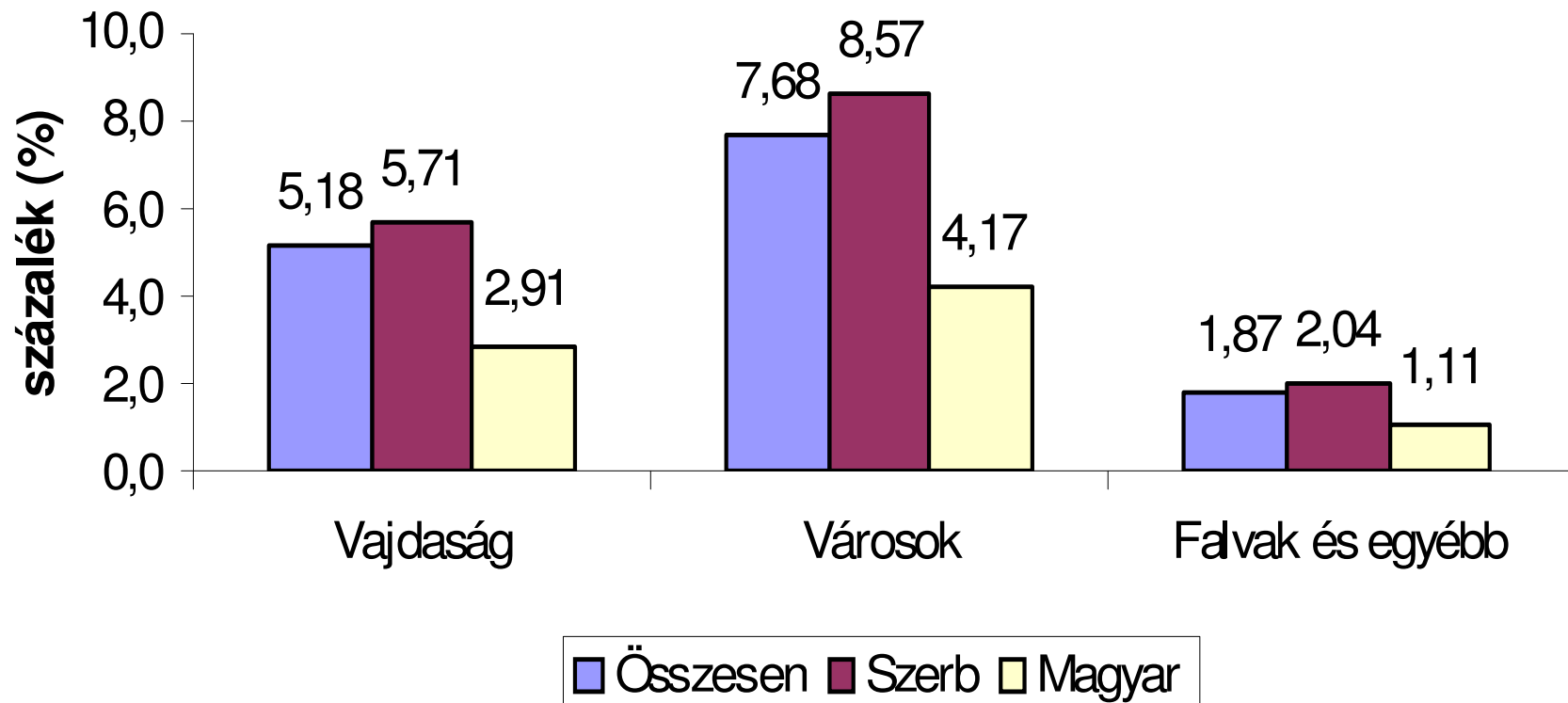
Vajdasági közép szint...

Középiskolai végzettséggel rendelkezők

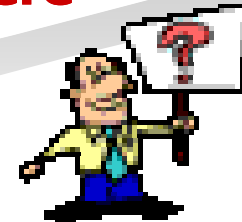
Hol van a lemaradás?

Egyetemi végzettséggel rendelkeznek

A Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Kartája kötelez!

- **Az állam elérhetővé teszi:**
 - az iskola-előkészítő, az általános iskolai, a középiskolai oktatást, a szakközépiskolai- és szakmunkásképzést
 - az egyetemi és más felsőoktatási képzést az érintett regionális vagy kisebbségi nyelveken.
- **Intézkedik, hogy:**
 - a felnőttoktatásnak és továbbképzésnek legyenek olyan tanfolyamai, melyek a kisebbségi nyelveken valósulnak meg
 - biztosítják a kisebbségi történelemnek és kultúrának az oktatását
- **Biztosítja az alap – és továbbképzést az oktatók részére**
- **Létrehozza a felügyelő szerveket**

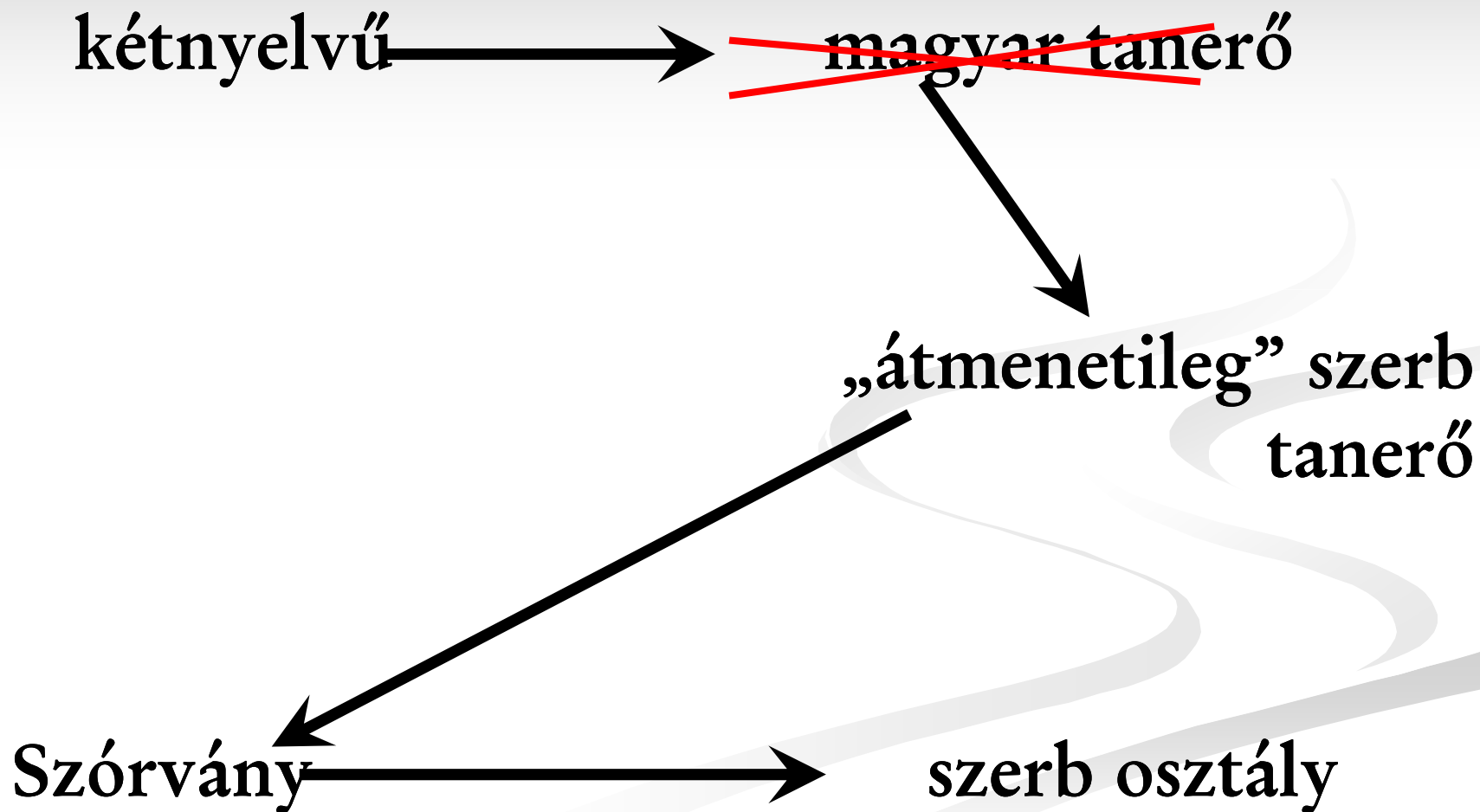
- Vajdaságban túlnyomórészt állami oktatási intézmények

- Az oktatási intézmények nagy része egykényelvű → ~~magyar tanerő~~

„átmenetileg” szerb tanerő

Szórvány

szerb osztály

AUTONÓM TARTOMÁNYI HATÁSKÖRÖK MEGHATÁROZÁSÁRÓL SZÓLÓ TÖRVÉNY

Az autonóm tartomány az általános iskolai oktatást és nevelést szabályozó törvénnyel összhangban:

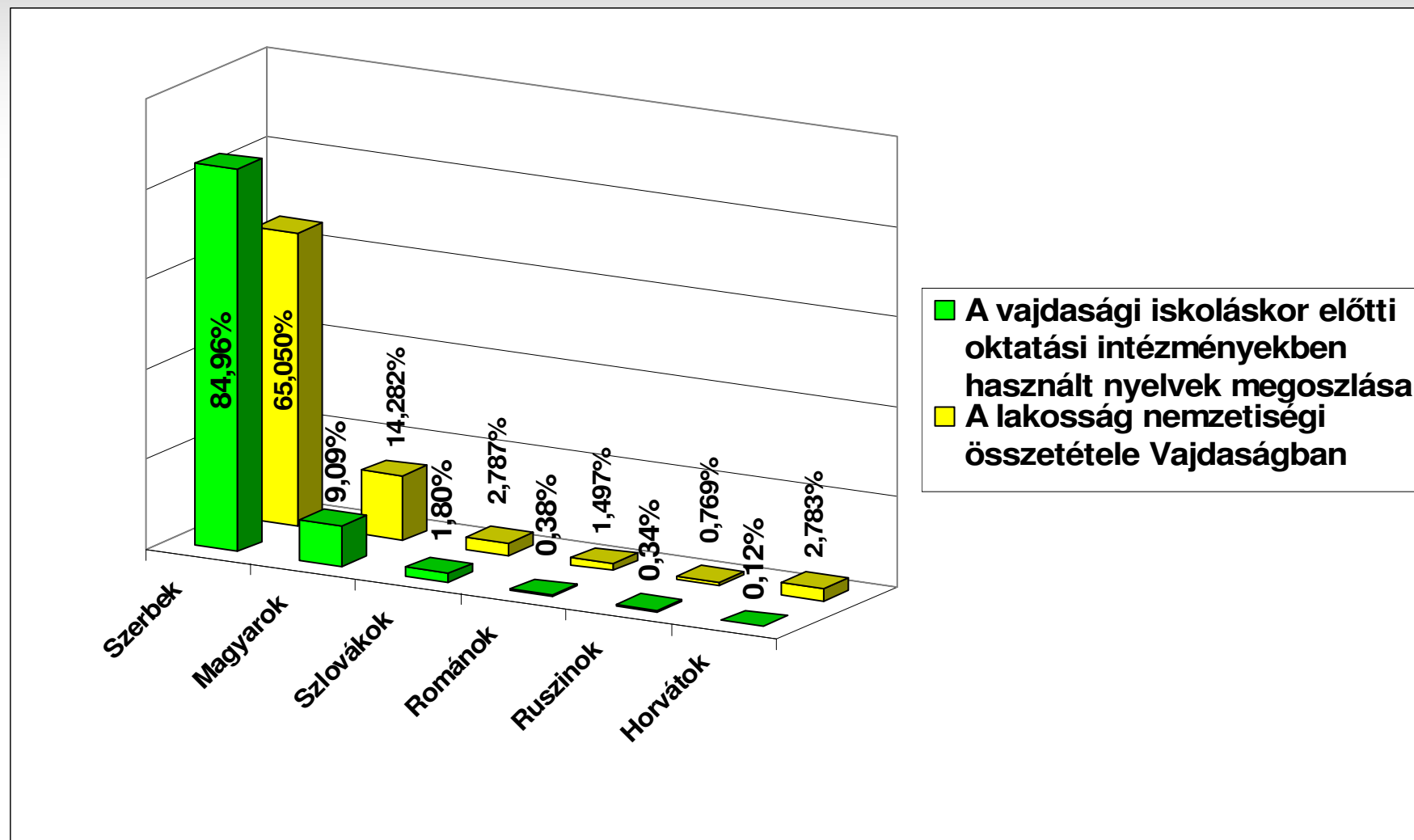
- meghozza a nemzeti kisebbségi nyelvű oktatás programját;
- az oktatásügyért felelős miniszterrel egyetértésben meghozza a nemzeti kisebbségek számára fontos tantárgyak tantervét/óratervét;
- megállapítja a nemzeti kisebbségi nyelvű oktatás megszervezésének a feltételeit és módját;
- az oktatásügyért felelős miniszterrel egyetértésben jóváhagyja a nemzeti kisebbségek számára fontos tantárgyak tankönyveit és taneszközeit;
- jóváhagyja a tanterv és óraterv valóra váltását nemzeti kisebbségi nyelven 15-nél kevesebb tanuló számára is.

Az oktatási rendszer Vajdaságban

1. **Iskoláskor előtti intézmények – 44 iskoláskor előtti intézmény + 26 iskoláskor előtti intézmény a különleges gondozást igénylő gyerekek számára**
2. **Általános iskolák – 344 általános iskola, 13 speciális általános iskola a különleges gondozást igénylő gyerekek számára és 57 tagozat a rendes általános iskolák keretén belül, 21 zeneiskola, 2 balettiskola és 5 általános iskola a felnőttek oktatására**
3. **Középiskolák – 117 középiskola + 10 középiskola a tanulási nehézségekkel küzdő tanulók számára**
4. **Főiskolák – 9 főiskola 35 szakkal**
5. **Felsőoktatás – 14 kar 100 szakkal**

Az iskoláskor előtti oktatási intézményekben használt nyelvek megoszlása

- magyarul: 4476 gyerek 225 csoportban

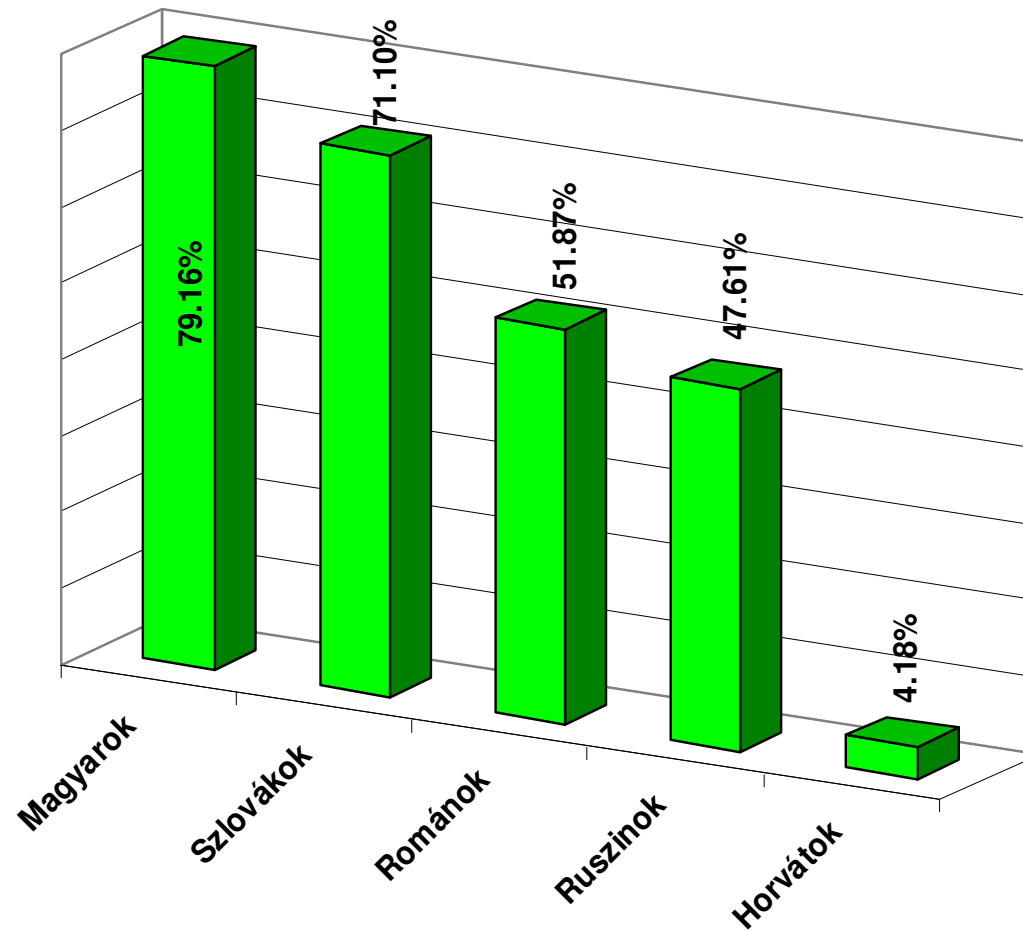

ÁLTALÁNOS ISKOLÁK (magyar nyelvű oktatás)

27 községben,
78 általános iskola és
39 kihelyezett tagozat,
17.128 tanuló
947 osztályban

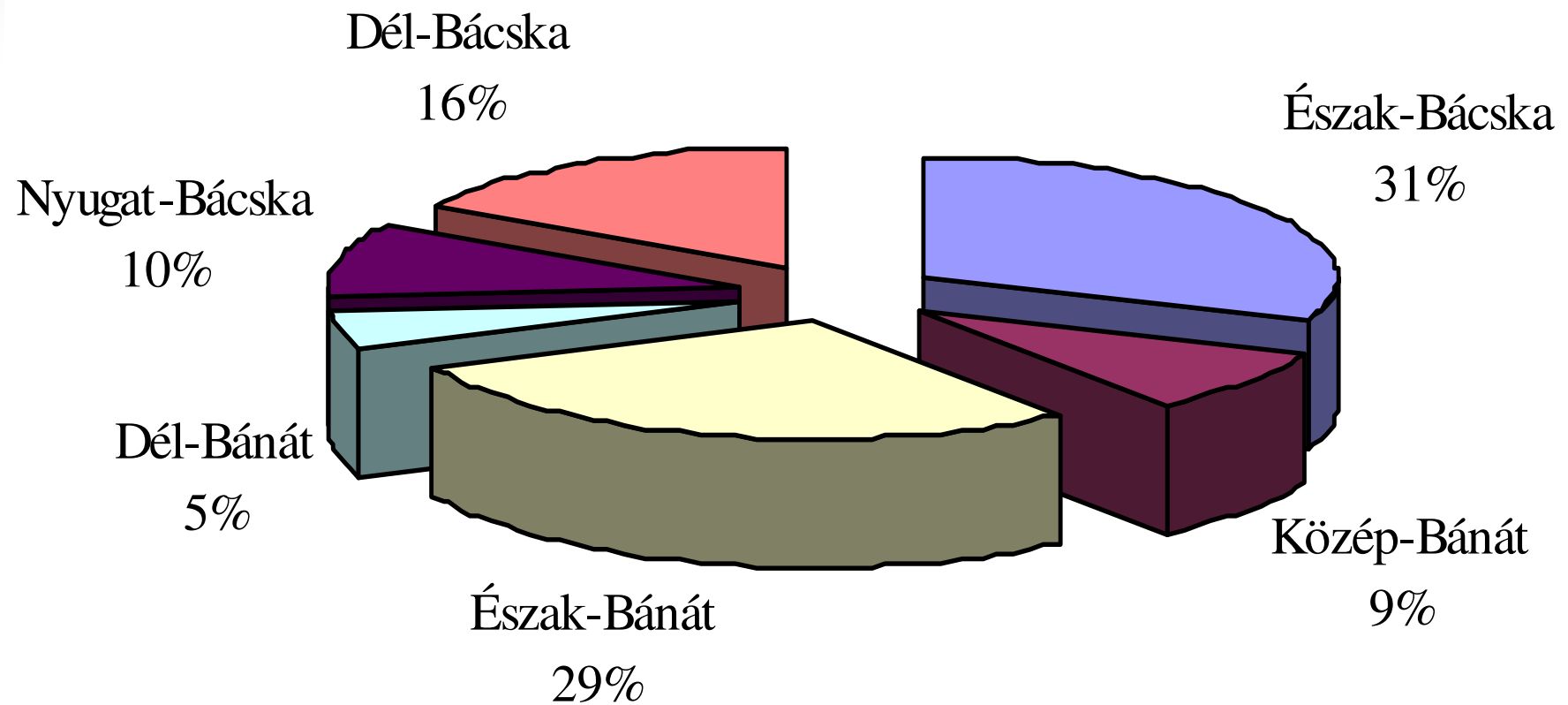

Az általános iskolások aránya, akik anyanyelven tanulnak

■ Az anyanyelven tanuló nemzetiségi tanulók aránya

Magyar képzést is folytató közoktatási intézmények területi megoszlása

KÖZÉPISKOLÁK (magyar nyelvű oktatás)

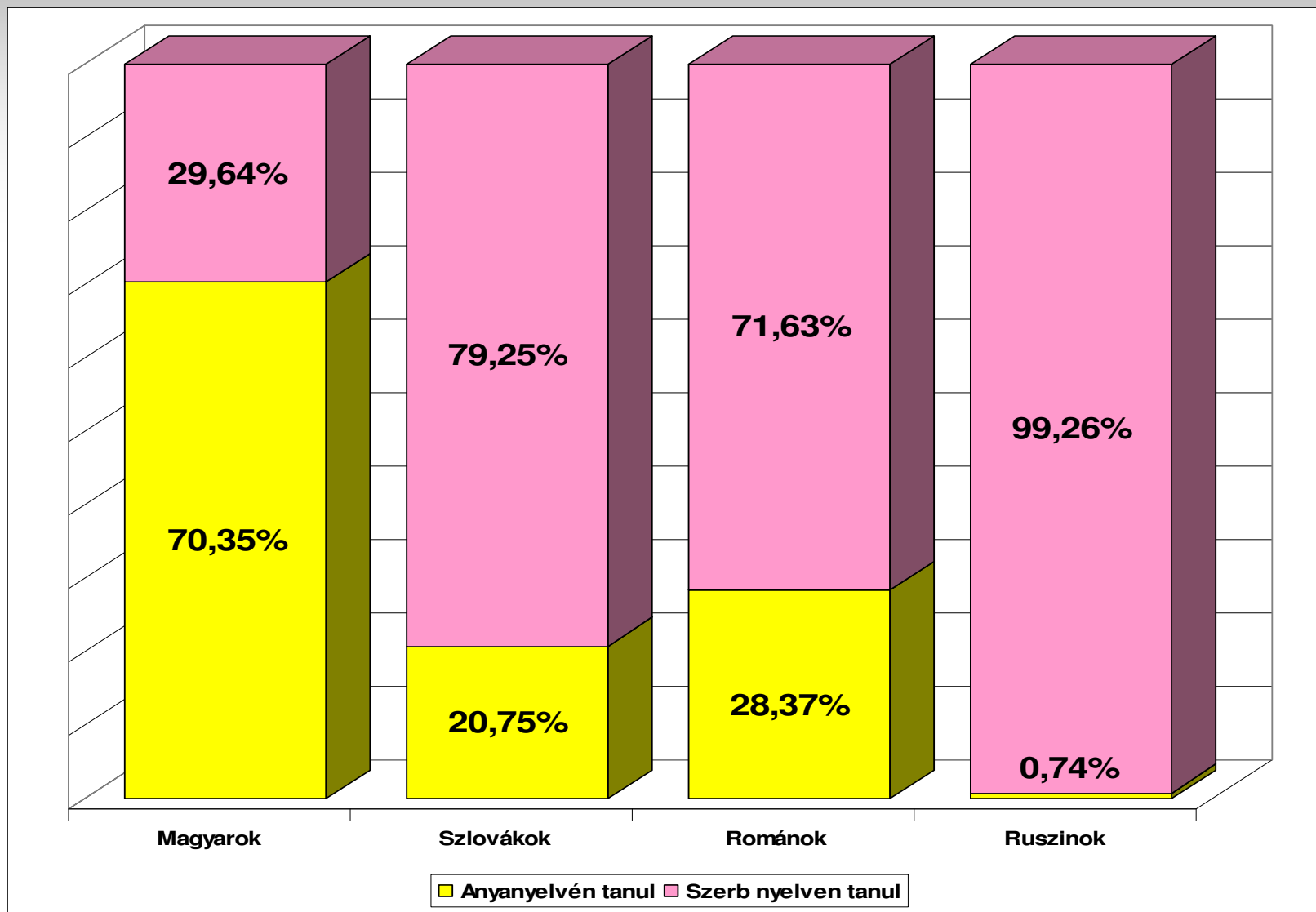
12 község
35 iskola
6648 tanuló
315 osztály

Magyar középiskolások száma községenként

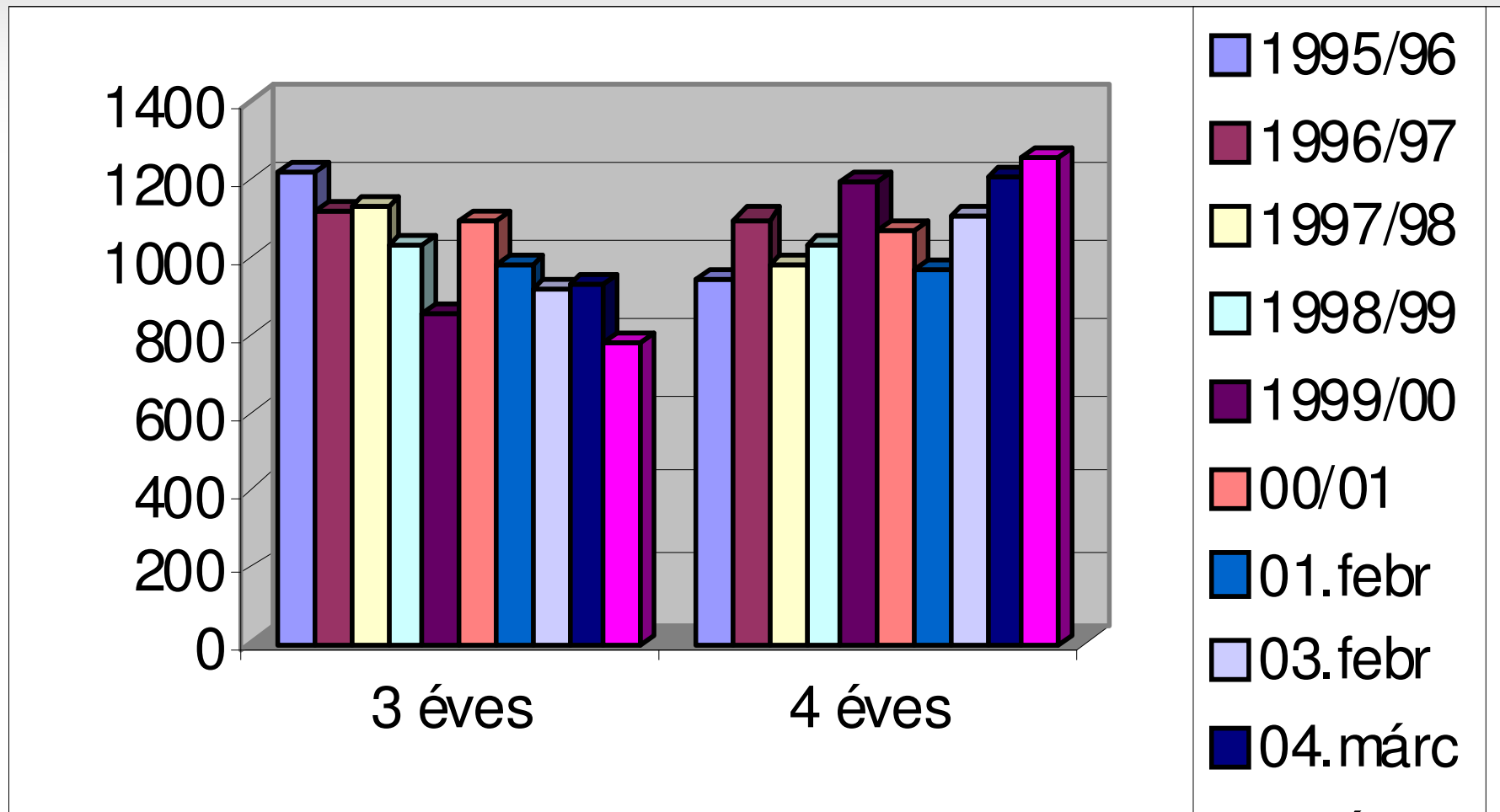
<i>Magyar önkormányzat - tömb</i>	Diákok száma
<i>Szabadka (1)</i>	2 309
<i>Zenta (2)</i>	874
<i>Topolya (3)</i>	775
<i>Kanizsa (4)</i>	609
<i>Óbecse (5)</i>	550
<i>Ada (6)</i>	497
<i>Törökkanizsa (11)</i>	134
<i>Összesen</i>	5 748
<i>Magyarlakta község - szórvány</i>	
<i>Nagybecskerek (7)</i>	299
<i>Újvidék (8)</i>	244
<i>Csóka (9)</i>	236
<i>Zombor (10)</i>	196
<i>Temerin (12)</i>	60
<i>Összesen</i>	1 035

A középiskolai tanulók aránya, akik anyanyelven tanulnak

Iskolaválasztási szempontok:	Fontos (%)	Rangsor
Használható tudás	96,7	I.
Művelt tanárok	90,1	II.
Jó színvonalú iskola	85,9	III.
Jó tanár-diák kapcsolat	85,6	IV.-V.
Technikai feltételek	85,6	IV.-V.
Jó könyvek, segédanyagok	72,4	VI.
Közelség	51,7	VII.
Különórák	45,9	VIII.
Kollégium	25,1	IX.

A magyar középiskolások középiskola választása (1995–2004)

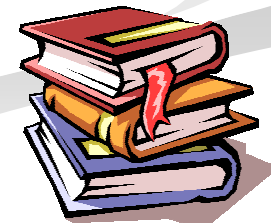

Kutatási eredmények

- 1. Ha ilyen rohamosan csökken a magyar tanulók száma a közoktatásban, akkor 10-15 év múlva csak a 3000-3500 lakosú vajdasági helységekből lehet fenntartani a magyar tannyelvű oktatást.**
- 2. A színmagyar tagozatú általános iskolai oktatást csak az 5000-6000 főt számláló helységekből maradna meg**
- 3. Kevesebb a magyar gyermekek születési aránya, sőt a továbbtanulási hajlamuk is gyengébb, mint a többségi nemzeté.**
- 4. Legtöbben a közgazdasági, műszaki/informatikai, képzést választják, az egészségügyi szak lemaradt.**
- 4. A tömbhöz tartozó községekben, Észak-Bácska és Észak-Bánát területén, tanul a magyar középiskolások 75,76%-a.**

Feladatunk:

1. Továbbfejleszteni a minőséges anyanyelvű közoktatási hálózatot
2. Érettségit adó szakközépiskolák és a gimnáziumok preferálása
3. Piacigényes szakok és gyakorlatias tudás bevezetése
4. Minőségfejlesztés, beruházások, szakértelmű tanárok (permanens továbbképzés, számítógép-, nyelvtanulás)
5. Külön támogatni a szórványban tanulókat (kollégiumok, utaztatás, ösztöndíjazás)
6. Emelni a továbbtanulási szándékot

Szerb Bolognai elvű felsőoktatási rendszer

FELSŐOKTATÁS

Harmadik
képzési
ciklus

Második
képzési
ciklus

Első képzési
ciklus

Ph.D
DOKTORI KÉPZÉS
180 ESPB
(előzőleg az alap és diplomás akadémiai képzésben
legalább 300 ESPD megszerzése esetén)

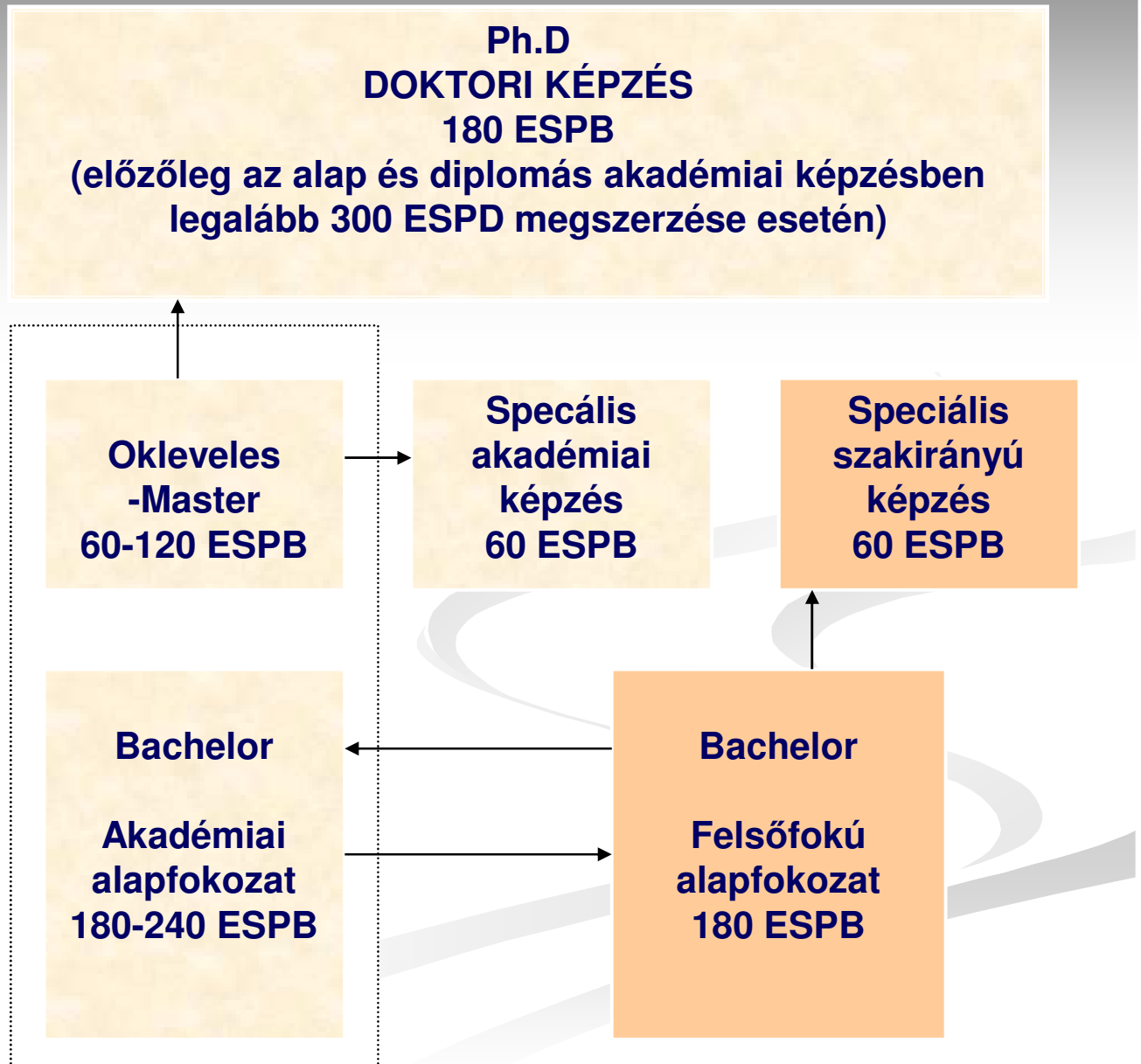
Okleveles
-Master
60-120 ESPB

Speciális
akadémiai
képzés
60 ESPB

Speciális
szakirányú
képzés
60 ESPB

Bachelor
Akadémiai
alapfokozat
180-240 ESPB

Bachelor
Felsőfokú
alapfokozat
180 ESPB

Kutatáseredmények:

A felsőfokú oktatáspolitikát az utóbbi másfél évtizedben, a centralizmus (kormány), az autonómia (egyetem) és a reformirányítás (szakma, munkaadók) alkotta háromszög-viszony jellemzi.

Megtorpanás oka a reform-akterek *ellentmondásos állásfoglalásai*:

1. A kar tradicionálisan erős autonóm jogi személy maradjon, vagy az egyetemnek integráló szerepe van?

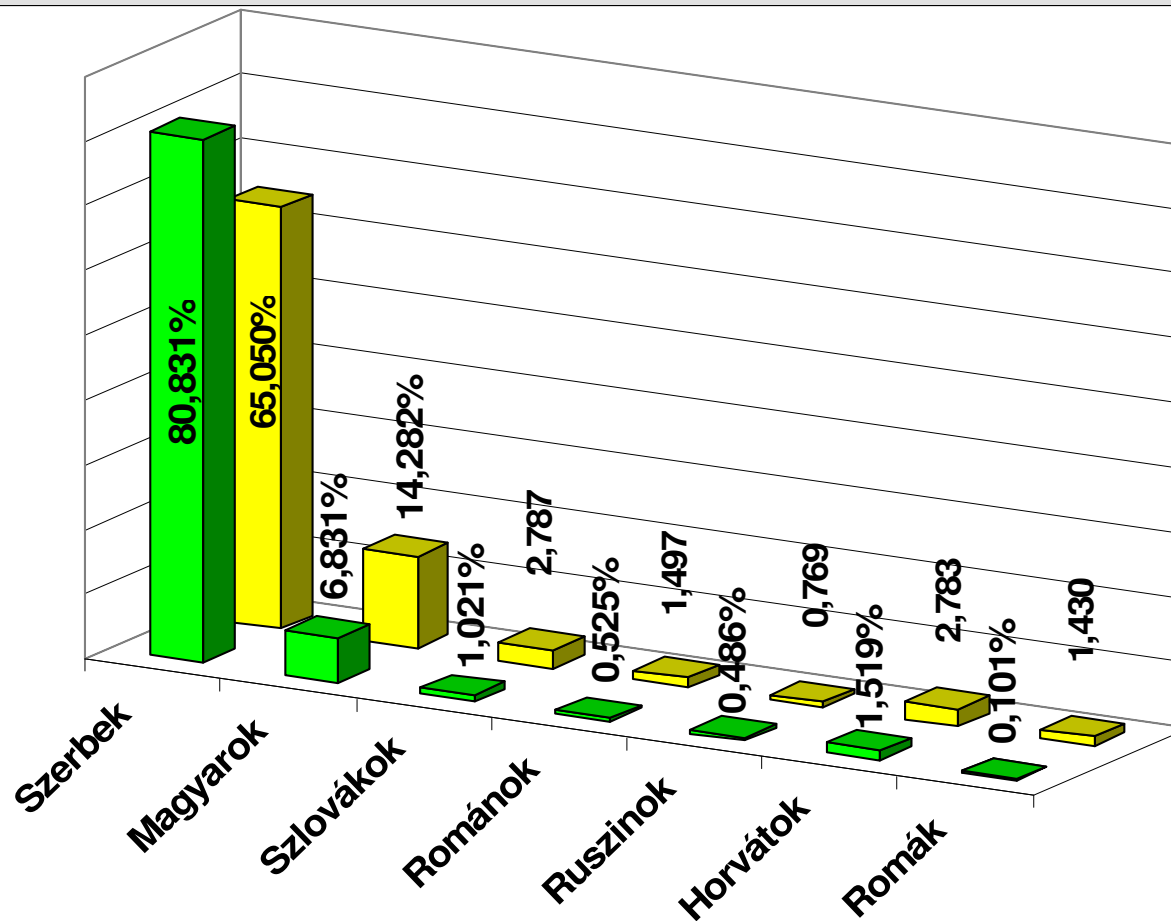
2. Az egyetemek a kormánnyal való kommunikációjukban csak az oktatási miniszter intézményét ismerik és más konferenciák, alternatív/konzultatív bizottságokra nem összpontosítanak

3. Egyes karok az operatív tervek megvalósításakor válságba kerülnek - nem foglalkoztatható a „késztermék”

4. Az egyetem a munkaadókkal folytatott vitában is a „tudomány autonómiájára” hivatkozik, nem a piaci szükségletekre összpontosít.

A felsőoktatásban résztvevő hallgatók nemzetiségi aránya

- alulreprezentál kisebbségek!

■ A felsőoktatásban résztvevő hallgatók nemzetiségi aránya ■ A lakosság nemzetiségi összetétele Vajdaságban

Vajdaságban önálló magyar egyetem nincs!

Törekvésünk: a vajdasági lakosság nemzetiségi összetételéhez viszonyítva a magyarok megfelelő részarányban vegyenek részt a felsőoktatásban is (10- 14%).

A helyzet: nem kielégítő, mert a magyarok részvétele a felsőoktatásban csak a fele a többségi nemzethez viszonyítva (6,6%).

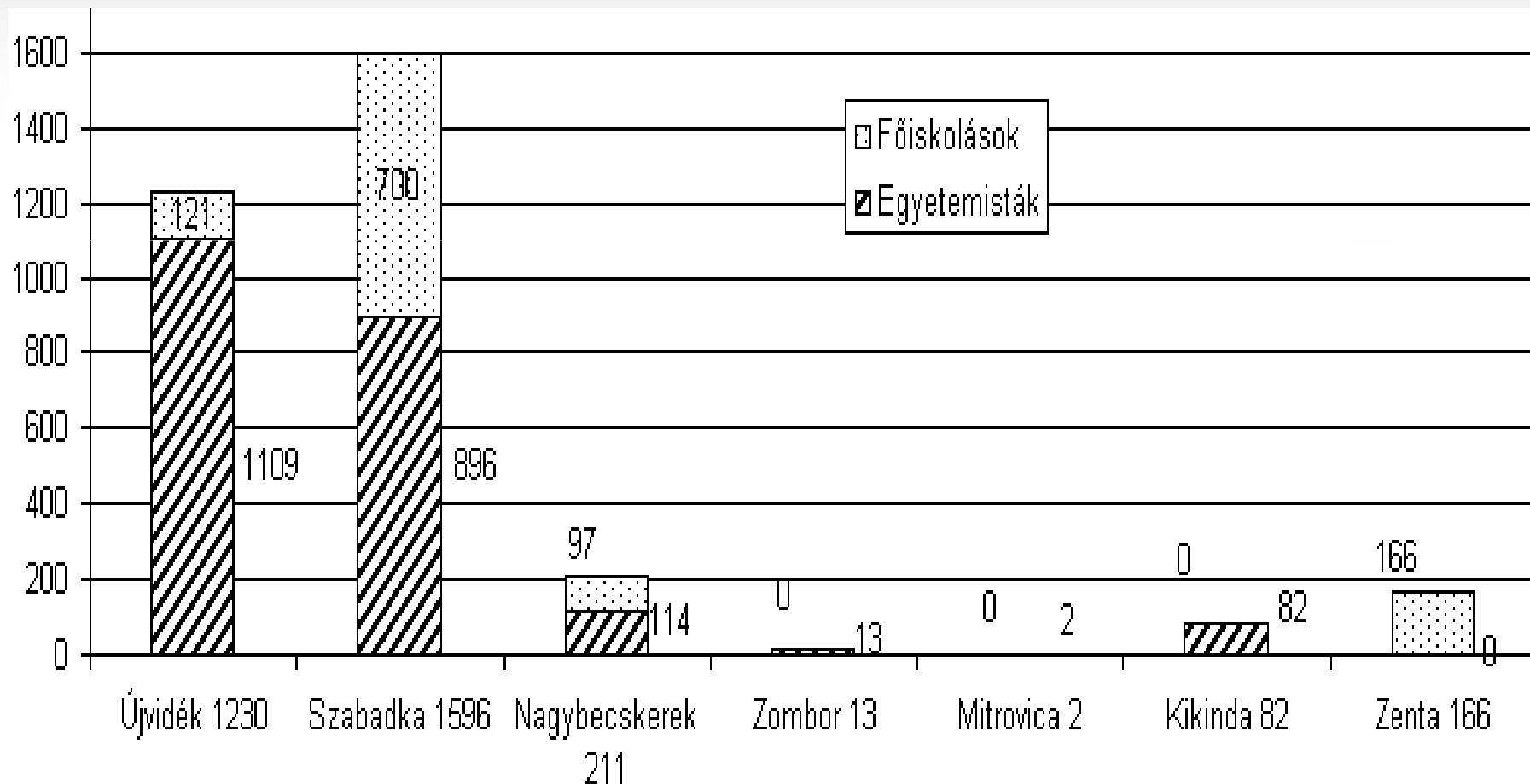
Eredmény: a lemaradás a magyarság iskolázatlanságát és értelmiségének fogyatkozását idézi elő.

FELSŐOKTATÁS magyarul

Magyar nyelven tanuló
egyetemisták száma
2.168
(3 főiskola, 5 kar)

A magyar hallgatók területi megoszlása - a szakválasztáskor döntő a hallgató érdeklődése, az intézmény közelsége, a tannyelve.

Újvidéki Egyetem intézményei

Karok (14)

Bölcsészettudományi Kar – Újvidék
Mezőgazdasági Kar – Újvidék
Jogtudományi Kar – Újvidék
Technológiai Kar – Újvidék
Közgazdaságtudományi Kar – Szabadka
Műszaki Kar – Újvidék
Orvostudományi Kar – Újvidék
Természettud.-matemat. Kar – Újvidék
Művészeti Akadémia – Újvidék
Építőmérnöki Kar – Szabadka
M. Pupin Műszaki Kar – Nagybecskerek
Sport és Testnevelői Kar – Újvidék
Pedagógiai Kar – Zombor
Magyar Nyelvű Tanítóképző Kar –
Szabadka

Központok és szakosztályok:

1. Inter- és Multidiszciplináris Stúdiumok és Kutatások Egyetemi Asszociációja – ACIMSI
2. Rektori Kollégium (rektor, -helyettesei, egyetemista-prorektor, dékánok, főtitkár, irodavezető)
3. Központi Könyvtár
4. Információs-technológiai Központ
5. Minőségellenőrző Központ
6. Egyetemista Aktivitások Központja
7. Egyetemi Titkárság
(nemzetközi kapcsolatok, jogi-, gazdasági-, általános szakosztály)
8. Egyéb intézetek, tudományos központok, departmanok, laboratóriumok, katedrák, műhelyek, termék-fejlesztő innovációs központok, tudományos inkubátorházak, műszaki parkok, szervizszolgálatok.

Magyar nyelvű felsőoktatás folyik

1. **Közgazdasági Kar** (kb. 6000 hallgatóból 700 magyar)
2. **Építőmérnöki Kar** (kb. 100 magyar hallgató)
3. **Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar** (kb. 200 hallgató)
4. **Bölcsészettudományi Kar-MNyI Tanszék** (kb.130 hallgató)
5. **Műszaki Szakfőiskola** (kb. 400 magyar főiskolás)
6. **Művészeti Akadémia** (kb. 50 magyar hallgató)
7. **Óvóképző Főiskolák** (kb. 20 magyar hallgató)
8. **Hitoktató-katechetikus Intézet Teológiai Főiskola** (50 m.fői.)
9. **Kertészeti Főiskola** (kb. 160 főiskolás – Corvinus Egyetem BP Zentai Kihelyezett tagozata - státusát rendezni kell!)

A kisebbségi felsőoktatás során jelentkező gondok

- **Akkreditációs nehézségek** (2005 törvényfeltételek)
- **Tanerőhiány** (tehetséggondozás, emigráció, továbbképzések, lektorátus biztosítása)
- **A tanulók számának csökkenése** (iskolaközpontok létrehozása, jobb szervezettség, iskolabuszok, az anyanyelven tanulás motiválása)
- **A Bolognai-folyamat végrehajtása, minőségemelés, izoláltság felszámolása**
- **A felsőoktatásban a kisebbségi tagozatok vagy csoportok pénzelése**

Karrierépítés Vajdaságban

Fiatalok bizonytalan jövőképe - Egyetem választáskor „kudarckerülő magatartás”

- a magyar fiataloknál pluszenergia befektetése szükséges
- esélyegyenlőtlenség a tudatos **jövőépítésben**, a piacorientált szakválasztáskor
- Igény az **európai felsőoktatási-kutatási térségbe való integrálódás- pl. regionális egyetemek**

Tanulás - munkavállalás

- a legközelebbi városban tanul - szülői sugallat (költségkímélő megoldás) – Gyakori a fárasztó és költséges ingázás
- magyar nyelven – energiakímélő
- hálózathatás/városvonzás (tömb magyar térség)
- alkalmi munka mellett, magán karokon, vagy kihelyezett tagozaton **távoktatással próbálkozik**
- a magyar fiatal munkavállalók **karrierje akadozik,**

ha a szerb nyelvtudásuk gyenge, vagy nem tudnak legalább egy világnyelvet is

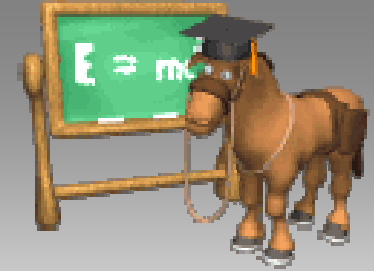

A presztízsszakmák:

- **menedzser, banki/pénzügyi munkák, marketing-, informatikai munkák, programozó, vállalkozó, közgazdász, képzett könyvelő, ügyvéd, tanár, logista, építészmérnök-vállalkozó, szakorvos.**

Összegzés:

- A magyaroknál *alulreprezentáltság* észlelhető *a felsőoktatásban és a munkaerőpiac* privilegizált szféráiban is.
- Az oktatásban és a munkakeresés terén a vajdasági *magyarok a többségi nemzettel veszik fel a versenyt*, nem pedig a magyarországi vagy európai mintát követik.
- **A magyar fiatalok elhelyezkedési esélyei Szerbia/Vajdaság munkaerőpiaci igényétől függ. Szakma- és munkahelyválasztás terén a szerbiai/régióbeli tényezők a döntőek nem pedig az európai normafeltételek.**
- A jövő a szubregionális egyetemi központok kereteiben van...

KONKLÚZIÓK, ami szükséges...

1. A fiataloknál kidolgozni a jövőképüket és egy stabil szakmafejlesztő stratégiát

2. A piacigényes szakmákra, versenyképességre fókuszálni - minőségi és akkreditálható új *felnőttképzési formákat bevezetni*

3. Tradicionálisan diverzifikált, de a rugalmas szakirányokkal tervezni a középiskolai és felsőoktatási kurzusokat;

4. Karrierépítő Információs Koordinációs Irodák megnyitása – Továbbképző Központok pénzelése

5. Regionális oktatási-képzési stratégia kidolgozása

6. Versenyképes tudásfejlesztés pénzelése, a pedagógus állomány minőségemelése...

Köszönöm a figyelmet!

„Tanultam volna, ó, Egek,
Ifjúságom bolond korában
Ízlett volna a becsület,
Volna most házam, puha ágyam!
De én? Az iskola megett
Csavarogtam, bitang fiú...
Ezt írva, most majd megreped
A szívem, oly szomorú.”

/Francois Villon/

